

ՆԱՀԱՊԵՏ ԳՈՒԶԱԿԻ ԿԱՄ “ՀԱՅՐԷՆ” ՆԵՐՈՒ

ԲՈՒԲԱՍՏԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

«Անահիտ»-ի վերջին թիւին մէջ՝ սիրելի Պ. Զօպանեան հրատարակեց ուսումնաւորական ակնարկ մը՝ «Հայրեն»-ներու Բուրաստանը, ուր յարգոյ հեղինակը շահեկան տեսութիւններ կ'ընէ Հայ հին Տաղասացութեան վրայ:

Յօդուածը կարգացած ատենն հանդիպեցայ մէկ երկու խնդիրներու որոնց մասին Բազմավէպի միջոցաւ կ'արտայայտուիմ: Պր. Զօպանեան կը գրէ. «Մեզի ծանօթ էր միայն մէկ տաղ. Գօզալ մեն երէկ տեսայ ի քաղաքն ի յԱնկուրիա» որուն վերջը յիշուած է Գուշակի անունը, ու

ետեւն ես ինքս նկատեցի և գրեցի «Անահիտ»-ի մէջ (1907) թէ ատիկա գործն էր Սարկաւազ Բերդակցիին, և այն աշուղը որ տալին վերջը ինքզինքը կանուանէ «Էս Գուշաքս եմ վանեցի ի գեղէն Խարակոնիսայ» օրինակիչն է այդ «երգին»:

Արդ իմ ձեռագիր հին գիրքերու հաւաքածոյին 1681ին գրուած Տաղարանի մը մէջ կայ տաղս որուն հեղինակ կը յիշուի («Գուշաք» էն և Սարկաւազ Բերդակցիէն) բոլորովին տարբեր տաղասաց մը:

Հոս կ'արտագրեմ խնդրոյ նիւթ տաղը ամբողջութեամբ եղածին պէս:

Տաղ գեղեցիկ ասայ

Կեւզէլ մի ես յէրէկ տեսայ, ի քաղաքն ի յանկուրիայ,
Թագաւոր մի խնդիր ելաւ, մոսկով ու փորտուկալայ:
Երես տեսնել է երես, զսէլէնիկ ու զէարէնէ,
Մով աշերուն զին երես զուսկուտարն ու ըզգալաթիայ:
Ելաւ ու փէշընջ քաշեց. զշամ քաղաք ի հետ մըսրայ,
Գաղցըր զըրուցին համար շահրազուլ զպաղտատ ու ըզպասրայ:
Կեւզէլն այլ ի խօսք ելաւ. զայն ուզեց որ իւրըն պիտենայ,
Թագաւոր քո գալդ ի բարին, քայլափոխտ յերեսիս վրայ:
Սէլէնիկ ի շուրջ առնու, էտրէնէ իւր հիմն երեւայ,
Գալսի լեռնն ուսկուտարին, զալաթիայ թող շէն չմընայ:
Կուտաս զըստամբօլ տուր ինձ, զվէնէտիկ կամ զըսպանիայ,
Շատ սրբոց մարմին կայ ի նա, ու մարմին սրբոյն յակորայ:
Մըսըր քեզ փէշընջ տված, ու պուտասայ քէֆէ ի վրայ,
Մէկ ճորտն ի հալապ նստի, մէկն յամիթ, մէկն յամասիայ:
Փըռանկն այն ղօլին համար, այլ կու տայ ծովուն դուրս կուգայ:
Երթանք գերուսաղէմ առնունք որ այլազգեաց ձեռքըն չըմնայ:
Ոսկի դուռն յարութեան որ դընէ ձեռքն ի վրայ,
Յետոյ ի թավրէզ ելնէ, որ ասեն շահաստան է նա:
Ապագայ յէջմիածին, տէրն երբը զկամարն ի վերայ,
Ասէ Կիւրախ տէրեց, թէ ֆուրսանդ ստեղծօղն տայ:

Նախ դիտել տամ որ տաղիս մէջ գործածուած յատուկ անուան բառերը թրքական իրենց ձեւերուն համար չեն կրնար ժեղ կամ ժ.Ձ դարերէն աւելի հին ըլլալ։ Տաղասաց կիրակոս երեք ինծի համար անծանօթ դէմք մը կը մնայ։ Անշուշտ կըրնան ըլլալ կասկածողներ թէ ան միայն տաղիս երգիչն է կամ ընդօրինակողը ինչպէս որ Պ. Ա. Չօպանեան Կոնստանտնուպոլսէն

համար կը վկայէ, և սակայն ատիկա բաւական խնդիր մըն է։

Տաղարանիս մէջ կը հանդիպիմ ուրիշ տաղի մը ստորագրուած Կիրակոսէ մը։ Երկրորդ տաղիս լեզուն աւելի մաքուր հայերէն է։ Գուցէ այս երկու տաղերուն հեղինակները մէկ Կիրակոս մը ըլլայ, և կրնայ ըլլալ նաեւ որ անոնք տարբեր հեղինակաց երկերու արդիւնքներն ըլլան։

Տաղ հոգեւոր

Սիրտ իմ ցընծացեալ բերկրի, առ ի կեանս և ուրախ լինի,
Զի տէրն աստուած աւետիս ետ ինձ բերկրալի։
Թէպէտ աղցաւոր կենացս. զձեզ կոչիմ յիմ տուն հայրենի,
Լինել ձեզ ինձ փառակցի, և բազմիւ ընդ իս ի բարձի։
Յընձալ խընդութեամբ ընդ իս և պարիլ յաւետ բերկրալի,
Պընձիլ եւթնաւոյս զարթօք, պըռակիլ թագիւ աստղալի։
Նըստիլ յոսկեղէն աթոռ, և հայիլ յանդունդ սոսկալի,
Որ ինձ սեփհական է այս զոր պատմէ տեսողին նախնի։
Զգե՛նու ռսկեհուռն հանդերձ, ճեմելով քայլել ի յերկնի,
Դընել զմատանին ի մատղ, որ յատուկ է այս զարդ հաւսի։
Կապել զգեղազարդ կամարն, զոր կորոյս աղամըն նախնի,
Թօղիլ զհրաշալի հիւսուածք, որ յատուկ է մեծ արքայի։
Լուսով երեսաց իմոց, երեւիլ գեղով հրէշտակի,
Որպէս ցուցայ ի թափաւր, ուրեւեաց իմոց հրաշալի։
Սիրով միանալ ընդ իս, անտըրտում կենաւ ցանկալի,
Հըպիլ մերձաւորդ ինձ, համբուրել լուսով լի ըզդէմս։
Երգել քաղցրածայն հընչմամբ, զիս աւրհնել ընդ և զհոգի,
Տալով զոհութիւն և զփառս, յաւիտեանս ընդ յաւիտենի։
Ախտիւ ցաւալեօք լըցեալ. Կիրակոս բանիս ասողի,
Ներնայ յանցուածոց զաղտնեաց, զոր միայն է քեզ գիտելի։

Հոս աւելցնել կ'ուզեմ որ գուցէ օգտակար ըլլայ մատնանշելու թէ Վիեննայի Միխիթ. Մտղը. Թիւ 344 Տաղարանը զըրուած 1796էն առաջ՝ ունի «Երգ Մարտիրոս երիցու Խարբերդաւոյ ասացեալ վասն չախուի» տաղը որ ըստ Հ. Յ. Տաշեանի կը վերջանայ «Այ Կիրակոս քանի ասես, գիտենք յիշմուն շատ հայֆ եղած, պոռուռն ամէն ի կեր զնաց, խեղճ այն քուռակն որ մընաց»։ Ահա Կիրակոս մըն

ալ որ միայն տաղի մը երգիչ ըլլալով ստորագրած է ինքնագիր քառեակով մը տաղիս վերջը։

Ինչպէս ըսի միայն Տաղերուս հրատարակիչը ըլլալէ զատ ուրիշ ծանօթութիւն մը կամ լուսաբանութիւն մը չունիմ հեղինակին կամ հեղինակներուն վրայօք։

Այս մասին վերջացնելէ առաջ նոյն տաղարանէս կ'արտագրեմ նաեւ Սարկապօ Բերդապեցոյ մէկ տաղը։

1. Անահիտ Նոր շրջան Բ. տարի Թիւ 1. (1930 Մայիս-Յունիս) էջ 3-17.

2. Ան, էջ 6-7.

3. Յուլի 29. Թիւ 795.

Տաղ գեղեցիկ ի վերայ խաղողին ասացեալ

Խաղող ըզքեզ գոգիւ պիտի,
Բոլոր պըտողովըդ հաստար,
Ջի դու միայն ես գեղեցիկ,
Ամէն պըտող թագ և սէլվար:

Թելտ է քաշած յոսկոյն միջէն,
Դու մարգարիտ ոսկի ի շար,
Պո մէկ պըտողուդ քաջ և ճարտար,
Տըպագիտն ակն ու գոհար:

Ազգ մի թուխ, ազգ մի սպիտակ,
Ազգ մի կարմիր որ լուս կուտար,
Ազգ մի խընկի տերև նըման,
Անուշահոտ մուշկ ու ամպար:

Դու ի դրախտէն ես արմաղան,
Ի յարարչէն պարգեւեցար,
Հոտով անուշ գունով պայծառ,
Մարդ քո տեսուն ոչ յագենայ:

Ամահութեան պըտուլ ես դու,
Որ յաշխարհիս մէջնէ բուսար,
Ըզքեզ հրեշտակն եբեր նոյին,
Որ քու պըտողովդ ուրախացաւ:

Ըզքեզ քաղեն տանին հընծան,
Ջրեզ ճըմլեն և տան յիրար,
Վարդի նըման ջուր կու բղիւէ,
Գետի նըման յորդոր գընայր:

Տանին լընեն գրեզ ի կարաս,
Առանց կրակի և դու եռաս,
Հատ թագաւորք ժողովին առ քեզ,
Մեծ մեծ իշխան և հուճմ արարք:

Թագաւորաց սիրտըն բանաս,
Եւ տէր անեմ քաղքի հազար.
Թէ նա ունէր հազար չարկամ,
Նա քո սիրովըդ հաշտենայր:

Թէ բարկացած լինէր մարդոյ,
Եւ թէ խոցեր են գինքըն գիժալ,
Յորժամ խըմէ կաթ մի քէնէ,
Պաշղէ զամէնն և հաշտենայ:

Յորժամ խըմէ աղքատն ի քէն,
Որ ջուր ուզէր և հաց մորայր,
Նա լինի տէր աշխարհիս,
Արարածոցըս պարապար:

Յորժամ խըմէ մուշկն ի քէնէ,
Որ ի լեզվէն քամոտ լինար,
Ջէտ ըզթութակ խօսի լեզուն,
Մասխարանայր զէտ դիահար:

Յորժամ խըմէ կոյրն ի քէնէ,
Որ ի մօրէն ծընեալ խաւար,
Հանց քաղաքաց տայ մէկնութիւն,
Որ չէ տեսեր չունի խապար:

Ջեռօք սուրբ քահանային,
Պատարագի յամէն տաճար,
Դու հիւանդաց լինիս բըժիշկ,
Մեղաւորացըն քաւարան:

Ով սարկաւազ բերրակցի¹,
Դու ի գինուն ի՛նչ շահեցար,
Այնչափ ունիս սէր հետ գինուն,
Որ գովեցիր սիրովդ յաւտար:

Գիւմ ես չունիմ կարէք գինու,
Ես բաժակին եմ խըզմէթեար,
Ես զբաժակն գովեցի,
Որ մեր հոգոյն է լուսարար:

Սարկաւազ Բերդակցոյ այս տաղս կը հը-
րատարակեմ պարզապէս ընթերցողիս ցոյց
տալու համար հրատարակած առաջին
տաղիս (Պ. Զօպանեանի կողմէ Սարկաւա-
զինը նկատուած) հետ բաղդատելու հա-
մար, բայց իս տարբերութիւն կայ: Ա.
տաղին՝ հեղինակը չեմ սեպեր Սարկաւազ
Բերդակցին, ինչպէս որ Պ. Զօպանեան և
Քնար Հայկական կը կարծեն (էջ 167):

Այս մասին այսքան:

Ուրիշ կէտ մ'ալ ուշադրութիւնս գրա-
ւեց: Անահիտի նոյն այս թիւին մէջ Գու-
յակեան Տաղեր հրատարակուած են Պ.
Զօպանեանի կողմէ թէ բնագիր քառեակ-
ներ և թէ անոնց արդի Հայերէն թարգ-
մանութիւնները. այս քառեակներէն եր-
րորդը նշանակալից նմանութիւն մը ունի
Օմար Խայամի մէկ քառեակին հետ որմէ

1. Վիեննայի Միլիթ. Թիւ 160 Տաղարան հայերէն
տաճկերէնին մէջ (գրուած 1796-1827) նոյն այս տաղին
մէկ օրինակութիւնը կայ որ սակայն «Այս Սարկաւազ
ողորմելի» կ'ըսուի և «Բերդակցին» չի գործածուի:
(Յուշակ, էջ 469):

ներշնչուած եթէ ոչ Թարգմանուած և քիչ ևր նաեւ Օմարի քառեակը (Թարգմանելով մը այլակերպած կ'երեւայ: Հոս կը հրա- Էտուարտ Ֆիթձճերալտի անգլ. Թարգ- տարակեմ Պ. Չօպանեանի տուած քառեա- մանսկենէն և հրատարակութենէն):

Այդ փողոցէն ի վայր կուգի, գինչ տեսայ բըրուտ մի բանի,
Կաւիկն այլ ի ձեռքն առեր կու ստեղծէր սուրաթ մի քանի.
Կաւիկն ի բըրուտն ասաց՝ «Մի՛ դատար ողորմ ու լալի,
Վաղն ու մէկալ օրն ասեմ քու սուրաթն ի յիս նըմանի»:

Օմար Խայամի քառեակը:

Կը յիշես, երբ ճամբուս վրայ կեցայ,
Դիտելու համար բըրուտն որ կաւն կը մատնէր,
Մինչ ան բուրբովին եղծեալ լեզուովն իւր,
Կը հեծեծէր—«մեղմով, եղբայր, մեղմով, կ'աղաչեմ»:

Գաղափարի երեւութական նմանու- Թիւնը Գուլափեանին և Օմարի քառեակ- ներուն աւելի ցայտուն կ'ըլլայ երբ նկատի առնենք Օմարի վերի քառեակին յաջորդող և նախորդող միւս քառեակներու իսկ այս վերի երկու քառեակներու իրարու մօ- տիկութիւնը կը հայթայթէ նիւթ մտքին որոնալու համար:

Երկու խօսք ալ հրատարակուած քա- ռեակներուն վրայ: Վերոյիշեալ 1681ին գրուած տաղարանիս մէջ կայ Տաղ սիրոյ

աւսցեալ խորագրով երկար շարք մը քառեակներու որոնց քուլակեան ըլլալը անտարակուսելի է: Իմ օրինակիս մէջ կան նաեւ Պ. Չօպանեանի հրատարակածները, սակայն երբեմն տարբեր: Հոս կը հրա- տարակեմ իմ օրինակներս Անահիտի Թիւ 1ի (Բ. տարի, նոր շրջան) մէջ հրատարա- կուածներուն, նոյն ատեն նշանակելով տարբերութիւնները Թաւահամարով ստո- բին լուսանցքին վրայ:

Չվարդն որ հասըլ բերեն, գան ամէն անգէտ զնա քաղեն՝,
Խիկարն է առեր զբահն, ու զվարդին տակըն ջըրէ:
Պիւլպուլն անցուդարձ կանէ, թէ՞ զքու աղէկն աստուած վճարէ,
Էպլէհն՝ է քաշեր զկացիներն, ու զվարդին տակըն կու կըտրէ:
Պիւլպուլն ի վարդին սիրուն, զիւր կէրտանն՝ ի դէմ կու բերէ,
Ջարկէք զպուլպուլին շըլնիքն՝, թող իւր վարդն շար չըաշէ:

«Այս օր ի յիս» եւայն քառեակը իմ ունեցած օրինակէս տարբերութիւն չունի միայն թէ երրորդ տողին վերջին մասը ունի իմս քե մը սապէս՝ Նա սսաց թի- սպրեյոս չէ:
Երրորդ քառեակն ալ տարբերութիւն չունի:

Չորրորդ քառեակը՝ Ա. տող իմս ունի՝ սիրէի, (Չօպ. սիրի). Բ. տող վերջին մաս Չօպ. եւս հասնի զմէկիկն ու մորթի. իսկ իմս՝ եւս հանէի զմէկն ու մորթի: Ասկէ զատ մանր մէկ երկու տարբերութիւններ: Հինգերորդ՝ իմ օրինակս:

1. Պ. Չօպանեանի հրատարակութեան մէջ այս տողը բուրբովին կը պահսի:

2. Չօպ. օրինակը չունի:

3. Չօպ. օրինակը Խպրեմ օր սապէս կը Թարգմանէ. «Էպրէհը, հակադրութեամբ իմաստուն խիկարին, ժո- զովդական զարժած շար մարգու մը անունն ըլլալու է»։ Նոյն օր բառը էպրէհն չէ այլ ըստ իմ օրինակիս ուղիղ Խպրէհն է: Իսկ Էպլէհն ըստ Գոթթը զգրին՝ Պարսկերէն բառ է, կը նշանակէ պարզամտ (է բառ. արեմի):

4. Չօպ. ունի վիպիկ:

5. Չօպ. ունի յթիմ:

Հոգիս ի մարմնոյս ելաւ, նա նըստայ յառջեւն ու լացի,
Այ հոգի դու ի յուր կերթաս, յերբ ես քեզնով եմ կենդանի:
Հոգի քեզնով եմ ես կենդանի, ես քզեզ խիկար կու գիտէի,
Երբ տունն ի քակիլ առնու, տանուտէրն ի ներսն՝ այլ ինչ բան ունի:

Վեցերորդ՝ ունի սա տարբերութիւն. հոգարաւայ:
ները: Ա. տող Զօպ. ժուր, իմս՝ շարջ: Դ. Եթե՛նբորդ՝ տարբերութիւն չունի: Ու-
տող Ա. մաս Զօպ. Եկեր դարիպ մը ասեր Թերորդը՝
հոգ քաւալ, իմս՝ Եկեր եմ դարիպ եղեր,

Գիշերս ես ի դուրս ելայ, գալն՝ ի ձեռս ու կերթայի գիշու,
Իմ եարն այլ ի դէմնս գիպաւ,՝ զիս ի յիւր տունն կու տանի.

Եւայլն, երկրորդական տարբերութեամբ
Պ. Զօպանեանի հրատարակածէն:

Իններորդ՝ նոյնպէս տարբերութիւն չունի:

Այս 9 հատէն զատ Պ. Զօպանեան
ուրիշներ ալ հրատարակելու խոստումը
կու տայ իր «Մեքայայր յաշորդով»:

Աւարտելէ առաջ կ'արժէ ըսել որ իրա-
պէս խիստ հետաքրքրական խնդիր մըն է
այս տաղերուն ծագումը և հեղինակին
անձնաւորութիւնը: Փառեակները որքան
ալ ազաւաղեալ տարբերակներով մեզի
ներկայանան, այսու հանդերձ ցոյց կու
տան միակ աղբիւր մը որմէ ըլսած հոսեր
է հայ ժողովրդին ամէն դասակարգերու
մէջ և տարածուեր են աննման ժողովրդա-
կանութեամբ մը ամէն կողմի Հայոց մօտ:
Ոճ, լեզու, բառեր, նաեւ տաղերուն ռմանց
մէջ եղած Եփրատ գետին յիշատակու-
թիւնը ցոյց կու տան նաեւ որ անոնք
գրուած են արեւմտեան Հայաստանի, այս-
ինքն Կարնոյ, Սեբաստիոյ, Խարբերդի, Ակ-
նայ շրջանակին մէջ:

Կէտ մ'ալ՝ Պ. Զօպանեան կ'ըսէ որ
տաղիս հեղինակը հակառակ օգտուած ըլ-
լալուն Պարսիկ և ուրիշ արուեստէն, մնա-
ցած է խորքին մէջ Հայ: Թող ներուի

ինձ ըսել որ այս քառեակներուն խորքին
մէջ ալ մանաւանդ Պարսկական ազդեցու-
թիւնը զգալի է, այսու հանդերձ հոն կը
մնայ Հայկական վերապահութիւնը ու
ժուժկալութիւնը և այնպիսի պահերու ուր
ընթերցողը կը նկատէ սանձարցակ զգա-
ցուններու հեղու՝ ինչպէս Պարսից մօտ՝
յանկարծ հապճեպ նահանջ մը կը յայտ-
նուի որ կ'աճապարէ առակախօսութեան
առածգականութեան ապաստանիլ: Պատ-
կերներ յղանալու արուեստը զոգտրիկ
պարզ ու խնայող կերպով մը կատարուած
է, եթէ քուչական տաղերուն հեղինակը
կրօնաւոր մըն է այն ատեն ըսելիք չու-
նիմ, սակայն եթէ ան աշխարհական մըն
է, մենք ունեցած ենք աւելի յախուռն կրօ-
նաւորներ յանձին Կոստանդին Երզնկաց-
ւոյ և Յովհաննէս Թլկուրանցւոյ:

Այս տաղերուն մէջ կայ սէր բայց կը
պակսի մեղկութիւն և հեշտանք: Հոն կը
գտնենք ինքզինքը մխիթարող տառապանք,
ցանկութիւն, նաեւ զանգատ, բայց ոչ քի-
նախնորութիւն կամ քամահրանք:

Այս քառեակները գոհարներ են և սա-
կայն պէտք է զատել, կոկիլ, մաքրել զա-
նոնք որպէս զի բուն հեղինակին անաղարտ

1. Զօպ. ունի երբ քեզով եմ ես կենդանի.

2. Զօպ. ունի իմիջէս բոլորովին տարբեր և վերջի մասն ալ հաշմուած. հոգիս ի մարմնոյս ասաց ես քզեզ
խիստ փոքրօք գիտի:

3. Զօպ. ունի տերքն ներսն:

4. Զօպ. ունի գաւ. Թէ՛ իմս և Թէ՛ Զօպ. սխալ կը գտնեմ, և ստոր տեղ կ'ընտրեմ Պարսկերէն Գրքն ամբ
Իճ: որպէս ասփոր: (Վերջ Դպիր): Եւ արդէն իմաստն ալ կը յարմարի:

5. Զօպ. ունի ելաւ:

աշխատութիւնները անխառն ամբողջու-
թիւն մը ըլլան: Հայրեններու հեղինակը
ով որ ալ եղած ըլլայ, կը սիրէ հանգեցնմ,
չարկամը՝ և այլ յատկանշական բառերը:

ՔՈՒՉԱԿ Ի ԽԱՐԱԿՈՆԻՍ

«Անահիտ»ի մէջ Տիար Զօպանեան խօ-
սեցաւ «Հայրէն»ներու վրայ՝ և մասնաւոր
կերպով Քուչակի մասին ուր ի մէջ ալ լոց
կը գրէր. «Արեղեան կը յիշատակէ թէ
Աշխարհիկ Քալանթար 1917 թուի հնա-
գիտական արշաւանքի նիւթերէն հաղոր-
դելով Գիտութեանց և Արուեստից Ինստի-
տուտի պատմական հասարակական բաժնի
հերթական նիստերէն մէկուն, ըսեր է թէ
ինքն տեսած և լուսանկարած է խարա-
կոնիսի Ս. Թէոդորոս եկեղեցւոյ հանգրա-
տարանին մէջ գտնուող աշուղ Քուչակի
գերեզմանաքարը, որ ունի հետեւեալ ար-
ձանագրութիւնը. «Սա արեւ Քուչակ, թիւ
ՈՒԽ Թ. Ք. (այսինքն 1592)»: Սակայն
տարբեր ընթերցում մը ըրած է ուրիշ
ԺԹ դարու այցելու մը 1885ին առին-
ները: Այդ այցելուն Մանուէլ Կ. Միւրա-
խորեանն է. որ խօսելով «Խարակոնիս
և իւր ազգային հնութիւնք»ին մէջ. «Ս.
Թադեոս անուամբ հաստատէն եկեղեցի»ին
մասին կ'ըսէ «իւր թուականն անյայտ է,
սակայն 400 տարեկանէն չպէտք է պա-
կաս լինի» և կ'աւելցնէ «Ըստ ամենդու-
թեան՝ սոյն եկեղեցին չինել տուողն է

տեղւոյս Աշուղ-Զինակ մականունեալ բա-
նաստեղծ Հայն, որոյ գերեզմանի կապոյտ
տապանաքարն, եկեղեցւոյս առնթիւն, մե-
ծէն և փոքրէն ցոյց կը տրուի, որ այժմ
կը ծառայէ շերմ և դող ունեցող հիւան-
դաց ի բժշկութիւն»¹, իսկ նոյն հեղինակը
Գուշայ եկեղեցիին՝ մասին խօսելէ վերջ
դարձեալ կ'աւելցնէ «Գիւղիս հին և բազ-
մաթիւ բնակչաց մէջ կը պատմին թէ րա-
նաստեղծներն միշտ պակաս յեն եղած, յորս
նշանադրեալ է վերոյիշեալ Աշուղ-Զինակն,
որոյ գրական գործերն կորած են»:

Միւրախորեան կամ տեղական աւան-
դութիւնը Աշուղ Զինակ կը կոչէ կամ այդ-
պէս կը ճանչնայ գրեթէ արագած այս
աշուղը, որ ըստ Քալանթարի Քուչակ կը
կարդացուի:

Յ. ՔԻՒՐՏԵԱՆ

1. Այս բառին բուն նշանակութիւնը կը փայ անծա-
նօթ. Պարսկերէնի մէջ կայ Զարեհամէ ըստ Գէորգ զարբի
որ կը նշանակէ Զի երօցընքաց (և քարգմանքի քառա-
քալ): Արգեօն շուտի իմաստով թէ կատարելապէս պա-
տաստի իմաստով գործածուած է բառը:

2. Անահիտ նոր շրջան թ. տարի թ. 1, 1930 էջ 8-13
«Հայրեն»ներու բողոքատուրը, Ա. Զօպանեանի, Վերթ
մասնաւոր հատուածը անդ էջ 7:

3. Անահիտ նոր շրջան թ. տարի թ. 1, 1930 էջ 8-13
«Հայրեն»ներու բողոքատուրը, Ա. Զօպանեանի, Վերթ
մասնաւոր հատուածը անդ էջ 7:

4. Հոս կը յիշուի Գուշայ եկեղեցին, երթաղերն թէ
Զինակը սխալ և Քուչակ ընթերցումը ճիշդ է, արգեօն
կայ որ և է կապակցութիւն Գուշայ և Քուչակայ միջեւ:
Հիմունանք որ զաւանդի անունն է Խորպայ: Գուշէ նա-
խընարուի Քուշէ: